

UDK 821.111(73)-31
Fa519

Versta iš: William Faulkner, IF I FORGET
THEE, JERUSALEM [The Wild Palms],
Vintage Books, A Division of Random
House Inc. New York, 1995

Knogos leidimą rėmė Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondas

Redaktorė
Diana Bučiūtė

Dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Vanda Padimanskaitė

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinių, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

This translation published by arrangement with
Random House, an imprint of The Random House
Publishing Group, a division of Random House, Inc.
Copyright © 1939 by William Faulkner
Copyright renewed 1966 by Estelle Faulkner
and Jill Faulkner Summers

ISSN 1822-6930
ISBN 978-9955-23-685-6

© Violeta Tauragienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2013
© Baltų lankų leidyba, 2013

LAUKINĖS PALMĖS

Beldimas į duris pasikartojo, diskretiškas ir įsakmus sykiu, kai gydytojas leidosi žemyn žibintuvėlio šviesai šokčiojant rudai dažytoje laiptinėje, paskui tokia pačia spalva dažytam prieškambariui su įlaiduotomis lentelėmis. Tai buvo kuklus pajūrio namelis, nors ir dviaukštis, apšviečiamas žibalinėmis lempų – veikiau žibalinės lempos, kurią po vakarieniškos žmona nusinešdavo į antrą aukštą. Ir vilkėjo gydytojas ne pižama, o naktiniais marškiniais, dėl tos pačios priežasties, dėl kurios rūkė pypkę, nors taip jos ir nepamėgo ir žinojo, kad nepamėgs, peršokdamas nuo jos prie cigaro, kuriuo pacientai pavaišindavo jį tarp sekmadienių, kai jis surūkydavo tris cigarus, manydamas galįs sau leisti jų nusipirkti, nors, be šito pajūrio namelio, jam priklausė dar gretimas namas ir dar vienas, šviečiamas elektra ir su tinkuotomis sienomis, miestelyje už keturių mylių. Juk dabar jam buvo keturiasdešimt aštuoneri, o tada, kai tėvas jam sakė (ir jis tuo tikėjo), kad cigaretės ir pižamos tinka tik dabišiams ir moterims, buvo šešiolikmetis, paskui aštuoniolikmetis ir dvidešimtmetis.

Buvo jau po vidurnakčio, bet ne kažin kiek. Jis tai žinojo, net nejausdamas vėjo, jo skonio, kvapo, prisilytėjimo, net čia,

už tų užsklęstų durų ir uždarytų langinių. Juk jis čia gimė, šitoj pakrantėj, tegu ir ne šituose, o kituose namuose, mieste, ir nugyveno čia visą gyvenimą, įskaitant tuos ketverius metus, kai studijavo mediciną valstijos universitete, ir dar dvejus internatūros metus Naujajame Orleane, per kuriuos mirtinai jos ilgėjosi (toks net jaunystėje apkūnus vyras storomis minkštomis moters plaštakomis, kuriam išvis nederėjo tapti gydytoju, kuris net ir po šešerių daugmaž sostinės gyvenimo metų su uždaro provincialo nuostaba žvelgė į savo bendramokslisius ir bendradarbius – lieknus jaunuolius, demonstratyviai besipuikuojančius tiko palaidinėmis, ant kurių jie su nuožmiu ir arogantišku – kaip jam atrodė – pagyrūniškumu, lyg ordinus ar gėlę atlape, nešiojo gausybę bevardžių praktiką atliekančių seselių fotografijų). Mokslus baigė lygiuodamasis nei į geriausius, nei į pačius prasčiausius, veikiau į tuos per vidurį, tada grįžo namo ir, nė metams neprabėgus, vedė tėvo parinktą moterį, po ketverių jau buvo tėvo pastatyto namo savininkas, perėmė tėvo klientūrą, nieko iš jos nei atsisakęs, nei prie jos pridūręs, o kai praėjo dešimt metų, jam jau priklausė ne tik tasai pajūrio namas, kur jiedu su žmona leido savo bevaikes vasaras, bet dar ir gretimos valdos, kurias jis nuomodavo vasarotojams ar netgi pobūviams – žvejų ar iškylautojų. Vestuvių vakarą jiedu su žmona nuvyko į Naująjį Orleaną ir ten praleido dvi paras viešbučio kambaryje, bet medaus mėnesio taip ir neturėjo. Nors dvidešimt trejus metus abu miegojo vienoje lovoje, vaikų nesulaukė.

Net ir be vėjo jis galėjo apytikriai nuspėti laiką užuodęs išsivadėjusį kvapą jau atšalusio molio puode ant užgesusios

viryklės už plonytės virtuvės sienos gambo* – to troškinio didžiuliame puode, kurį žmona ryte sutaisė, kad pavaišintų kaimynus gretimame name: vyrą ir moterį, išsinuomojusius jų trobą (tikriausiai jie nė nežinojo, kad tuo gambu juos vaišino ne tik kaimynai, bet ir namo savininkai), – tą tamsiaplaukę moteriškę su keistomis griežtomis geltonomis akimis veide, kurio oda ant išsišovusių skruostikaulių ir sunkaus smakro buvo suplonėjusi (pradžioj tas veidas gydytojui pasirodė niūrus, paskui jis jį įvardijo kaip išgąstingą), – tą jauną moterį, kuri kiauras dienas sėdėjo naujoje pigioje pliažo kėdėje prieš jūrą, vilkėdama palaikiu nertiniu, išblukusiomis džinsinėmis kelnėmis, avėdama austiniais sandalais, nieko neskaitė, nieko nedarė, tik sėdėjo sustingusi tuo sąstingiu, kurį gydytojas (veikiausiai gydytojas Gydytojuje) atpažino iškart: nereikėjo nei jos suvargusios odos, nei tuščio, į tolumą įsmeigto, regis, išvirškščio nieko nematančių akių žvilgsnio tam patvirtinti, – atpažino tą visiško sustingimo būseną, iš kurios išguiti net skausmas ir baimė, kurios apniktas gyvas padaras lyg įsiklauso į vieną iš savo silpstančių organų, tarkim, širdį, slaptą, neatšaukiamą kraujo srovenimą ir netgi stebi jį; ir tą vyrą, irgi jauną, vilkintį palaikėmis chaki spalvos kelnėmis ir berankoviais apatiniais džersio marškinėliais, be kepurės tokiuos kraštuos, kur net jaunuoliai mano, kad vasarinė saulė veikia fatališkai; dažniausiai matydavai jį vaikstant basą palei pat vandenį pakrante ir grįžtant su diržu sujuostu išplukdytų medgalių ryšeliu, praeinant

* Gambas – tradicinis Luizianos patiekalas, savotiškas ilgai ant mažos ugnies troškintas kreolų ragu, dažniausiai iš krevečių (kartais dar ir vištienos) ir gambų (vietinis valgomųjų hibiskų pavadinimas), daržovių, davusių pavadinimą tam patiekalui. (Čia ir toliau – vert. past.)

pro tą nebylią moterį, sėdinčią pliažo kėdėje, nerodančią jam jokio ženklų, nepajudiniančią galvos, o gal net ir akių.

Bet tai ne širdis, tarė sau gydytojas. Jis tai suprato jau pačia pirmą dieną, stovėdamas tenai, iš kur, visai net neketindamas slapčia pasiklausyt, stebėjo ją pro tuos du sklypus skiriančią oleandų gyvatvorę. Bet, rodės, jau pats suvokimas, kas tai nėra, slėpė paslaptį, atsakymą. Gydytojui atrodė, kad jis jau mato tiesą, tokį neaiškų, miglotą tiesos pavidalą, sakytum nuo tiesos jį skyrė tikrai kažin koks šydas, kaip nuo tos gyvos moters jį skyrė tik oleandų lapai. Jis nesiklausė slapčia, nešnypinėjo, ko gero, jis galvojo: *Dar marios laiko sužinoti, į kuri organą ji išiklausio, juk nuomą jiedu sumokėjo už dvi savaites* (gal tuomet jau ir gydytojas Gydytojuje žinojo, kad savaičių tam neprireiks, pakaks dienų), svarstydamas: jei jai prireiks pagalbos, tai jai pasisėkė, kad jis, tų namų šeimininkas, sykiu yra ir gydytojas, o paskui toptelėjo: juk jie tikriausiai nė nežino, kad jis tų namų šeimininkas, vadinasi, nežino ir to, kad jis dar ir gydytojas.

Nekilnojamojo turto agentas telefonu jam pranešė suradęs nuomininkus.

– Ji dėvi kelnes, – pareiškė agentas. – Turiu galvoje, ne moteriškas, o tikras, vyriškas kelnes. Kitaip tariant, jos per ankštos jai kaip tik tenai, kur visiems vyrams patinka matyti jas per ankštas, nors šitai nepatiktų jokiai moteriai, jei jas dėvėtų ne ji pati. Manau, kad poniai Martai tai nelabai patiks.

– Jai bus vis vien, jei tik jie laiku sumokės nuomą, – atsakė gydytojas.

– Būkit ramūs, – patikino agentas. – Aš tuo jau pasirūpinau. Ne veltui seniai dirbu tą darbą. Aš pasakiau: „Sumokėti reikia į priekį“, o jis atsakė: „Gerai. Gerai. Kiek?“, lyg būtų Vanderbil-

tas*, o pats – purvinomis žvejo kelnėmis ir vien tik apatiniais marškinėliais po švarku; išsitraukė banknotus, vienas buvo tik dešimties dolerių, ir aš daviau jam dešimt dolerių gražos iš kito, o iš viso jų buvo tik du, taigi aš pasakiau jam: „Žinoma, jei norit išsinuomoti namus tokius, kokie yra, tik su tais baldais, kurie juose yra dabar, galėsit išsinuomot labai pigiai“, o jis atsakė: „Gerai. Gerai. Kiek?“ Tikriausiai būčiau galėjęs paprašyti ir daugiau, nes, jeigu norite žinoti, baldų jam nereikia išvis, jam reikia tik keturių sienų, kad galėtų įžengt vidun ir uždaryti duris. Ji netgi neišlipo iš taksi. Sėdėjo viduje, laukė, mūvėdama tomis per daug ankštomis ten, kur reikia, kelnėmis.

Balsas nuščiuvo, gydytojo galva priplūdo telefono linijos burzgimo, tos pašaipios tylos *crescendo*, tad jis beveik sausiai atšovė:

– Tai kaip? Reikia jiems daugiau baldų ar nereikia? Namuose tėra viena lova ir čiužinys ne...

– Ne, ne, jiems nieko daugiau nereikia. Aš pasakiau, kad namuose tėra tik lova ir viryklė, o jie turėjo kėdę – vieną iš tų austinių, kur susilanksto ir gali įdėti į taksi drauge su lagaminu. Taigi jie turi viską, ko jiems reikia.

Pašaipios tylos įtampa vėl plūstelėjo gydytojui į galvą.

– Na? – klaustelėjo jis. – Kas nutiko? Kas jums darosi? – nors, regis, dar prieš anam prabylant žinojo, ką tasai balsas atsakys:

– Manau, yra vienas dalykas, kurį poniai Martai suvirškinti bus dar sunkiau nei tas kelnes. Man rodos, kad jie nevedė. Na, jis, žinoma, sako, kad jie vedė, ir nemanau, kad jis meluoja apie ją ir, galimas dalykas, netgi apie save. Visa bėda, kad vedė jie ne vienas kitą, ji ištekėjusi ne už jo. Nes sutuoktinį aš uoste

* Cornelius Vanderbilt (1794–1877) – amerikiečių finansininkas ir filantropas.